

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2026 m. vasario 18 d. Nr. 21RE-
(AG-30/06-2026)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Edvardo Juciaus, Vytauto Kurpuveso, Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė) ir Ingos Morkvėnienės (pranešėja),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjų K. O. ir J. O. skundą atsakovei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. sausio 7 d. rašto Nr. S-49 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjai K. O. ir J. O. (toliau – ir pareiškėjai) skundu prašo Komisijos: 1) panaikinti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) 2026 m. sausio 7 d. raštą Nr. S-49 „Dėl Jūsų 2025-11-24 skundo“ (toliau – ir Raštas), kaip priimtą pažeidžiant teisėtumo, proporcingumo ir teisinio aiškumo principus, netinkamai sutapatinus rizikos veiksnių nustatymą su vaiko teisių pažeidimo konstatavimu ir sprendimus grindžiant ne faktinėmis aplinkybėmis, o abstrakčiomis ir apibendrintomis formuluotėmis; 2) pripažinti, kad panaikinus Raštą, nebelieka teisinio pagrindo taikyti pareiškėjų šeimai su šiais sprendimais susijusias procedūras ir pasekmes; 3) įpareigoti Tarnybą: per Komisijos nustatytą terminą priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą; panaikinti su pareiškėjų šeima susijusias įrašus, atsiradusius dėl ginčijamų sprendimų; informuoti visas susijusias šalis apie įrašų panaikinimą.

Skunde nurodo, kad pareiškėjai yra nepilnamečių vaikų tėvai (tėviai), gyvenantys kartu su vaikais ir juos faktiškai prižiūrintys bei ugdatys. Iki ginčijamos situacijos pareiškėjų šeimos atžvilgiu nebuvo konstatuotų vaiko teisės pažeidimų, nebuvo taikytos vaiko teisių apsaugos priemonės, nebuvo nustatyta grėsmių vaikų saugumui, sveikatai ar raidai. Tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – Skyrius) 2025 m. rugsėjo 2 d. atliko pareiškėjų šeimos vertinimą. Vertinimo metu nebuvo nustatyta faktinių aplinkybių, patvirtinančių realią ar aktualią žalą vaikų fizinei, psichinei ar emocinei sveikatai. Nepaisant to, Tarnybos sprendimu buvo konstatuotas vaiko teisių pažeidimas, pareiškėjų šeima priskirta rizikos kategorijai, inicijuotas atvejo vadybos procesas. Tarnybos dokumentuose nurodyti rizikos veiksniai buvo apibrėžiami kaip galimi, hipotetiniai ir grindžiami prielaidomis bei subjektyviomis interpretacijomis, o ne nustatytais faktinėmis aplinkybėmis. Vertinimuose nebuvo konstatuota konkrečių pareiškėjų veiksmų ar neveikimo, kurie būtų sukėlę ar realiai galėję sukelti žalą vaikų interesams. Vertinimų pagrindu Tarnyba inicijavo atvejo vadybos procesą ir susijusias procedūras, kurios buvo taikomos pareiškėjų šeimos atžvilgiu, nors faktinių vaiko teisių pažeidimų ar realios grėsmės vaikų gerovei nenustatyta. Pareiškėjai ginčija Tarnybos ir Skyriaus veiksmus ir išvadas, kuriomis buvo

konstatuotas vaiko teisių pažeidimas pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 13 straipsnį; nustatyta būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį; inicijuotas atvejo vadybos procesas pareiškėjų šeimai kaip neteisėtai grindžiamus Tarnybos Rašte pateikta argumentacija ir motyvais. Pareiškėjų vertinimu, šie sprendimai neatitinka faktinių aplinkybių, grindžiami prielaidomis, teisėtumo ir proporcingumo principų. Atvejo vadybos proceso inicijavimas pagal galiojančią teisinę reguliavimą ir taikomą administracinę praktiką reiškia šeimos situacijos vertinimą per rizikos veiksnių nustatymo prizmę. Nors Tarnybos dokumentuose vartojamos formuluotės „galima rizika“ ar „galimi rizikos veiksniai“, pats atvejo vadybos inicijavimo faktas sukuria pareiškėjų šeimos traktavimą kaip esančios probleminėje ar rizikos situacijoje, o tai turi reikšmingas teises, socialines ir reputacines pasekmes. Ginčijami sprendimai peržengia Tarnybos kompetencijos ribas, nes faktiškai įtvirtina institucijos kišimąsi į šeimos autonomiją nesant būtinybės, pažeidžiant proporcingumo ir teisėtų lūkesčių principus. Pareiškėjų vertinimu, šie sprendimai negali būti laikomi teisėtais vien dėl to, kad formaliai buvo pradėtas pagalbos šeimai procesas, kai realios pagalbos poreikis nebuvo pagrįstas.

Tarnyba atsakyme pripažino, kad vaiko situacijos vertinimo sprendimuose (toliau – Sprendimai) buvo padaryta vadinamoji „korektūros klaida“, nurodydama „Atsiprašome, jog vertinant vaikų situacijas padaryta korektūros klaida ir tekste pažymėta, jog dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino, o turėjo būti pažymėta, jog visos pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino“. Tačiau pareiškėjai atkreipia dėmesį, kad identiška formuluotė „dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino“, buvo įrašyta trijuose atskiruose Sprendimuose, priimtuose skirtingų vaikų atžvilgiu. Tai objektyviai paneigia Tarnybos teiginį, jog kalbama apie atsitiktinę ar pavienę techninę korektūros klaidą. Tarnyba viena vertus pripažįsta sprendimų teksto netikslumus, kita vertus nepanaikina ginčijamų sprendimų ir remiasi tais pačiais dokumentais kaip teisėtais ir pagrįstais. Tarnyba pati nurodo, jog vaiko gyvenamoji aplinka yra tinkama ir tuo pačiu sprendimu konstatavo vaiko teisių pažeidimą pagal VTAPI 13 straipsnį „Vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas“. Pareiškėjų teigimu, tokios viena kitai prieštaraujančios išvados negali būti laikomos teisėtomis ir pagrįstomis. Tarnyba, pripažindama dokumentų netikslumus, nesiėmė teisės aktuose numatytų veiksmų – nepanaikino sprendimų, neatliko jų teisėtumo ir pagrįstumo peržiūros, nors Vaiko situacijos vertinimo tvarkos apraše numatyta galimybė sprendimą pripažinti netekusiu galios, nustatčius esminius jo turinio trūkumus. Tarnyba faktiškai bandė *ex post* būdu paaiškinti ir ištaisyti priimtų sprendimų turinį atsakyme į pareiškėjų skundą, tačiau nepašalino pačių sprendimų sukeltų teisinių pasekmių. Toks Tarnybos elgesys neatitinka teisinio aiškumo, teisinio tikrumo ir proporcingumo principų ir sudaro pagrindą abejoti atsakymo teisėtumu ir pagrįstumu.

Tarnyba Raštu atmetė skundą dėl Sprendimuose konstatuoto vaiko teisių pažeidimo, paremto VTAPI 13 straipsniu. Tačiau Tarnybos Sprendimų ir vėlesnių dokumentų turinys rodo, kad faktinės aplinkybės, būtinos šiai teisės normai taikyti, nebuvo nustatytos. Tarnybos išvados, kad „vaiko gyvenamoji aplinka yra saugi, tvarkinga ir pilnai atitinka jo amžiaus bei raidos poreikius“, „vaikui užtikrintos visos būtiniausios priemonės normaliam fiziniam, socialiniam ir emociniam vystymuisi“, „vaikas ugdymo įstaigoje turi visas reikiamas priemones, vaiko apranga tvarkinga“ nesuderinamos su VTAPI 13 straipsnio taikymu, nes ši teisės norma taikoma tik tuo atveju, kai nustatoma, jog vaiko gyvenimo sąlygos neatitinka jo būtinųjų poreikių ir kelia grėsmę vaiko gerovei. Šiuo atveju Tarnyba nenustatė netinkamų gyvenimo sąlygų; nekonstatavo realios grėsmės vaiko sveikatai ar raidai; kartu vis tiek pritaikė teisės normą, kurios taikymo prielaidos nebuvo pagrįstos. Tokiu būdu teisės norma pritaikyta formaliai, neįvertinus jos turinio, taikymo sąlygų, o tai neatitinka teisėtumo ir pagrįstumo principų.

Tarnyba atsakyme į pareiškėjų skundą nurodė, kad vaikų situacijos vertinimo metu buvo nustatyti rizikos veiksniai, susiję su galimu nepakankamu tėvų ir vaikų emociniu ryšiu, tėvų užimtumu, drausminių priemonių taikymu bei tėvų išitraukimu į ugdymo procesą. Tarnyba savo atsakyme aiškiai pripažįsta, jog dalis šių veiksnių buvo grindžiami ne faktiniais duomenimis, o prielaidomis ir apibendrintomis išvadomis. Tarnyba tiesiogiai nurodo, jog „rizikos veiksnys

argumentuotas ne Skyriuje turimais faktiniais duomenimis, o Skyriaus specialistės įžvalga“, taip pat pažymi, kad „kai kurių rizikos ir apsaugos veiksnių argumentavimas buvo apibendrintas ir nepakankamai detalus“. Nepaisant šio aiškaus pripažinimo, Tarnyba teigia, jog „šie trūkumai neturi esminės įtakos sprendimo rezultatui“. Tokia pozicija yra logiškai ir teisiškai prieštaringa. Tarnyba nepakankamai argumentuotomis įžvalgomis grindžia sprendimą, turintį reikšmingą ir ilgalaikį poveikį šeimos gyvenimui. Nustatyti rizikos veiksniai pripažinti kaip esminis pagrindas konstatuoti vaiko teisių pažeidimą pagal VTAPI 13 straipsnį; inicijuoti atvejo vadybos procesą; pateisinti ilgalaikį institucijų įsikišimą į šeimos gyvenimą. Pareiškėjų vertinimu, toks rizikos veiksnių taikymas neatitinka jų teisinės paskirties. Pagal Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašą rizikos veiksniai nėra ir negali būti tapatinami su nustatytais vaiko teisių pažeidimais, o jų buvimas reiškia tik galimą prevencinį signalą, kuris turi būti vertinamas proporcingai ir sistemiškai atsižvelgiant į visas nustatytas aplinkybes. Šiuo atveju Tarnybos nustatyti rizikos veiksniai yra apibūdinti hipotetinio pobūdžio formuluotėmis („emocinio ryšio stok“, „galimas tėvų užimtumo poveikis“, „emocinės rizikos“, „galimai“, „kyla pavojus“, „nėra pakankamai formuojamas“), tačiau nėra susieti su konkrečiais, objektyviai patikrinamais vaiko teisių pažeidimo faktais. Tokia argumentacija neatitinka reikalavimo, kad administraciniai sprendimai būtų grindžiami aiškiais ir patikrintomis faktinėmis aplinkybėmis. Be to, tuo pačiu Tarnyba nustatė reikšmingus apsaugos veiksnius, nurodydama, kad vaikų gyvenamoji aplinka yra saugi; materialinės sąlygos yra tinkamos; vaikai lanko ugdymo įstaigas; tenkinami jų fiziniai, socialiniai ir emociniai poreikiai. Tačiau šie, nors ir pripažinti apsaugos veiksniai, nebuvo realiai įvertinti proporcingai, o jų reikšmė nebuvo pakankamai atspindėta sprendžiant dėl vaiko teisių pažeidimo konstatavimo ir atvejo vadybos inicijavimo. Tarnyba nurodo, kad vaikų situacijos vertinimas buvo atliktas vertinant „visą duomenų visumą tačiau kartu pripažįsta, kad kai kurių rizikos veiksnių argumentavimas nebuvo pakankamai konkretus“. Tokia situacija lemia teisinį neapibrėžtumą ir sudaro prielaidas rizikos veiksnius naudoti ne kaip pagalbinį vertinimo instrumentą, bet kaip savarankišką pagrindą konstatuoti vaiko teisių pažeidimą. Pareiškėjų teigimu, Tarnyba peržengė rizikos veiksnių teisinę paskirtį, nes rizikos veiksniai nustatyti remiantis prielaidomis, rizika buvo faktiškai prilyginta pažeidimams; šių aplinkybių visuma buvo panaudota kaip pagrindas ilgalaikiam institucijų įsikišimui į šeimos gyvenimą. Dėl šių priežasčių rizikos veiksnių nustatymas ir jų taikymas laikytinas neproporcingu, teisiškai nepagrįstu ir neatitinkančiu administracinės teisės principų.

Pareiškėjai iš esmės nesutinka su Tarnybos požiūriu į įvaikinimo faktą ir jo vertinimu Rašte. Įvaikinimo faktas Rašte traktuojamas kaip papildomas rizikos veiksnys, o tėvų sprendimai dėl įvaikinimo temos atskleidimo vaikams – kaip institucinio vertinimo objektas. Pareiškėjai pabrėžia, kad sprendimas kada, kaip ir kokia forma atskleisti vaikams įvaikinimo faktą, yra išimtinė tėvų teisė ir pareiga, kuri įgyvendinama individualiai, atsižvelgiant į vaiko brandą, emocinę būklę ir interesus. Tokia pareiga nedetalizuota teisės aktuose, nenustatytas teisingas ir neteisingas jos atskleidimo būdas ir laikas. Tarnybos kišimasis į šią sritį per rizikos veiksnių prizmę reiškia faktinį institucijos kompetencijų peržengimą, nes nebuvo nustatyta jokios žalos vaikų fizinei, psichinei ar emocinei sveikatai, nebuvo konstatuota vaiko teisių pažeidimų, susijusių su įvaikinimo faktu, vertinimai grindžiami prielaidomis apie galimą riziką. Tokio pobūdžio institucinis spaudimas pareiškėjų vertinimu yra neproporcingas, diskriminuojantis ir pažeidžiantis šeimos autonomiją saugomą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsniu. Tai patvirtina ir pačios Tarnybos atsakyme pateikta formuluotė, jog „ypač didelį susirūpinimą kelia tai, kad vaikai yra įvaikinti, o su jaunesniaisiais apie tai nebuvo atvirai kalbėta“, kuri aiškiai rodo, kad įvaikinimo faktas ir tėvų sprendimas dėl jo atskleidimo buvo vertinami kaip rizikos veiksnys. Įvaikinusių šeimų išskyrimas ir papildomas jų sprendimų vertinimas lyginant su biologinius vaikus auginančiais tėvais sudaro prielaidas nevienodam ir nepagrįstam traktavimui. Tarnybos veiksmai šioje dalyje peržengia „pagalbos šeimai“ principo ribas ir tampa kontrolės bei vertinimo forma srityje, kurioje teisės aktai nenumato Tarnybai jokių įgaliojimų. Be to, tai sudaro precedentą, kad įvaikinusios šeimos vertinamos pagal griežtesnius ir neapibrėžtus kriterijus nei biologinės šeimos, kas nesuderinama su lygybės ir nediskriminavimo principais. Pareiškėjai prieš įvaikinimą baigė

privalomus GIMK mokymus, kurių metu buvo vertinamos jų tėvystės kompetencijos, gebėjimas atliepti vaikų poreikius, suprasti įvaikinimo ypatumus, rizikas ir vaiko raidos aspektus. Šių mokymų ir vertinimo rezultatais valstybė pripažino pareiškėjus tinkamais tėvais, o tai suponuoja, kad pareiškėjai jau buvo įvertinti kaip gebantys savarankiškai užtikrinti vaikų interesus ir gerovę. GIMK mokymai apima tas pačias temas, kurias Tarnyba šiuo metu įvardija kaip tariamas rizikas ar pagalbos poreikį – emocinį ryšį, drausminimą, reagavimą į elgesio sunkumus, ribų nustatymą ir t.t. Pareiškėjų teigimu, valstybės institucijos negali ignoruoti ar nuvertinti pačių atlikto pareiškėjų pasirengimo ir tinkamumo vertinimo, kai remiantis apibendrintomis prielaidomis ar subjektyviomis interpretacijomis iš esmės kvestionuojama tėvų kompetencija. Toks požiūris sudaro įspūdį, kad įvaikinimo faktas Tarnybos atsakyme traktuojamas ne kaip geriausių vaiko interesus užtikrinantis sprendimas, o kaip papildoma rizika.

Pareiškėjai pažymi, kad Tarnybos atsakyme pateikiama prieštaringa ir tarpusavyje nesuderinama pozicija dėl atvejo vadybos inicijavimo pagrindo ir sprendimų priėmimo atsakomybės. Viena vertus, Tarnyba atsakyme nurodo, jog atvejo vadybos procesas nėra Tarnybos sprendimas, o kyla iš savarankiško socialinių paslaugų įstaigos veikimo, pažymėdama, kad „vaikų situacijos vertinimo sprendimai, kuriais nustatoma būtinybė vertinti pagalbos poreikį, yra tarpiniai dokumentai, neužbaigiantys situacijos vertinimo procedūros“, „Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą“ ir „teisės aktai nesuteikia Tarnybai teisės savo iniciatyva nutraukti pradėto atvejo vadybos proceso“. Tuo tarpu Skyriaus priimtuose Sprendimuose, aiškiai konstatuojama būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, kas pagal VTAPI 36² straipsnį automatiškai sukelia atvejo vadybos inicijavimo procesą. Atsakyme Tarnyba nurodo „Atvejo vadybos procesą pradeda ir vykdo socialinių paslaugų įstaiga“. Pareiškėjų nuomone, tokia sprendimų priėmimo schema, kai atsakomybė už galutinį sprendimą išskaidoma tarp kelių institucijų, pažeidžia teisinio aiškumo, skaidrumo ir atsakomybės principus, nes tampa neaišku, kuri institucija faktiškai priėmė sprendimą, lėmusį atvejo vadybos pradžią ir kokių teisiniu bei faktiniu pagrindu. Nagrinėjamo atvejo vadybos procesas buvo pradėtas nesant nustatyto kompleksinės pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikio, o vien remiantis Tarnybos priimtais vaiko situacijos vertinimo sprendimais, kuriais buvo konstatuota abstrakti „būtinybė vertinti pagalbos poreikį“. Sudaryto pagalbos plano turinys ir formuluotės patvirtina, kad kompleksinės pagalbos poreikis nebuvo identifikuotas kaip realus ar aktualus. Dalis priemonių formuluojamos kaip taikytinos pagal poreikį, kas savaime reiškia, kad realus pagalbos poreikis nėra konstatuotas ir apibrėžtas. Kita dalis įtvirtina bendro pobūdžio tėvų išpareigojimus, kurie nesiejami su jokiais vaiko teisių pažeidimais. Tokie išpareigojimai neturi ryšio su konkrečiu pagalbos tikslu ir negali būti laikomi pagalbos priemonėmis. Pagalbos plane vartojamos formuluotės „ir toliau“ („ir toliau bendradarbiauti su ugdymo įstaiga“, „ir toliau kontroliuoti namų darbų ruošos procesą“) patvirtina, kad realūs pagalbos poreikiai nebuvo nustatyti, o planas iš esmės dubliuoja jau vykdomas kasdienes tėvų pareigas. Dėl šių priešasčių pareiškėjai vertina, kad realus ir konkretus pagalbos planas jų šeimai nenustatytas. Tokios pagalbos plano priemonės tiesiogiai prieštarauja Tarnybos vertinimo sprendime konstatuotai išvadai, jog vaikams yra užtikrinamos tinkamos gyvenimo sąlygos, aplinka saugi, atitinka amžiaus ir raidos poreikius. Esant tokiai išvadai, neaišku, kokių pagrindu nustatoma būtinybė įtvirtinti privalomas priemones, kurios suponuoja trūkumus ten, kur patys Tarnybos dokumentai jų nenustato. Nepaisant to, atvejo vadybos procesas buvo inicijuotas ir tęsiamas, kas reiškia, kad atvejo vadyba naudojama ne kaip pagalbos priemonė, kylanti iš nustatyto poreikio, o kaip formali procedūrinė pasekmė Tarnybos priimtiems sprendimams, kurių pagrįstumas ir proporcingumas yra ginčo objektas. Nors Tarnyba atsakyme nurodo, kad Sprendimai yra tarpiniai dokumentai, o atvejo vadybą pradeda ir vykdo socialinių paslaugų įstaiga, kartu Tarnyba pripažįsta, kad būtent Tarnybos sprendimu buvo nustatyta būtinybė vertinti pagalbos poreikį, kas pagal galiojančius teisės aktus sukelia atvejo vadybos inicijavimo procesą. Tokiu būdu Tarnyba inicijuoja procesą, tačiau atsakyme atsakomybę už jo tęstinumą ir pasekmes perkelia kitai institucijai, pati nenumatydama galimybės peržiūrėti sprendimus, kai faktiškas pagalbos poreikis nepasitvirtina. Tokia praktika neatitinka

administracinės teisės principų, pagal kuriuos institucija, priėmusi sprendimą, privalo prisiimti atsakomybę už jo teisėtumą, pagrįstumą ir proporcingumą.

Tarnybos Rašte nėra aiškiai ir išsamiai atsakyta į pareiškėjų skundo argumentus. Rašte pateikiama didelė aprašomojo pobūdžio informacija, bendros nuorodos teisės aktų nuostatos ir proceso eiga, tačiau nenurodoma, kaip konkrečios faktinės aplinkybės buvo įvertintos. Toks atsakymo pateikimas neatitinka administraciniams sprendimams keliamų motyvavimo reikalavimų. Rašte nėra nuosekliai ir aiškiai atskleidžiami faktiniai pagrindai, kuriais grindžiami esminiai sprendimai – vaiko teisių pažeidimo konstatavimas ir atvejo vadybos inicijavimas.

Tarnybos priimti sprendimai, kuriais konstatuotas vaiko teisių pažeidimas ir inicijuota atvejo valdyba sukėlė teises, socialines ir reputacines pasekmes šeimai, t. y. ilgalaikį šeimos traktavimą kaip esančios rizikos situacijoje, nuolatinę institucinę priežiūrą, formalizuotus išpareigojimus, turinčius įtakos šeimos privatumui ir savarankiškumui. Tokios pasekmes nėra proporcingos nustatytoms faktinėms aplinkybėms. Nesant nustatytų faktinių pažeidimų, intervencija pažeidžia pareiškėjų teisėtus lūkesčius į pagarbą šeimos autonomijai ir reputacijai.

Tarnyba atsiliepiame su skundu nesutinka, prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Paaikšino, kad tik vienas iš trijų nustatytų rizikos veiksnių buvo argumentuotas nepakankamais duomenimis, tačiau tai lėmė ne šių aplinkybių nenustatymas vaikų situacijos vertinimo metu, o jų apibendrintas pateikimas vaiko situacijos vertinimo (toliau – VSV) sprendimuose prie konkretaus rizikos veiksnio. Skundo Tarnybai nagrinėjimo metu nustatyti Skyriaus veiklos netikslumai neturėjo esminės įtakos VSV sprendimų rezultatui dėl būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį bei dėl vaiko teisių pažeidimo nustatymo.

Atvejo vadybos proceso tęstinumas vertinamas dinamiškai, atsižvelgiant į šeimos išitraukimą, bendradarbiavimą ir pasiektus pokyčius. Užbaigus atvejo vadybos procesą šeima nepatiria jokios intervencijos, kontrolės ar priežiūros iš institucijų, šeima nėra ir negali būti prevenciškai tikrinama, ar sukuriama formalūs išpareigojimai.

VTAPI 13 straipsnyje įtvirtintas – vaiko teisės į tinkamas gyvenimo sąlygas pažeidimas apima ne tik materialinius aspektus, bet ir emocinius bei psichologinius vaikų raidai būtinus elementus, taikomų drausminimo priemonių pobūdį bei tėvų dalyvavimą vaikų ugdymo procese, domėjimąsi vaikų mokymosi pasiekimais, lankomumu, ugdymosi metu kylančiais sunkumais, bendravimą ir bendradarbiavimą su ugdymo įstaigos specialistais bei, esant poreikiui, savalaikį pagalbos vaikams inicijavimą. Vaiko teisių pažeidimas nustatytas pagrįstai, remiantis kitais, vaiko situacijos vertinimo metu gautais ir objektyviai įvertintais duomenimis, o ne dėl pranešime nurodytų aplinkybių. Atsakymu pripažinta, kad VSV sprendimuose padaryta techninio pobūdžio klaida dėl pranešimo aplinkybių pasitvirtinimo (t. y. VSV sprendimų 7 punkte turėjo būti pažymėta, kad visos anoniminiame pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino). Pripažinta techninio pobūdžio klaida neturėjo reikšmės nustatytam vaiko teisių pažeidimui, kuris fiksuotas VSV sprendimų 9 punkte.

Pareiškėjai skunde Tarnybai neskundė, kad įvaikinimo faktas būtų buvęs laikomas rizikos veiksniu vaikų situacijų vertinimo metu. Tarnyba nevertina įvaikinimo fakto kaip rizikos veiksnio savaime, šios aplinkybės vertinimas yra grindžiamas vaiko interesų apsauga, o ne diskriminacija (aplinkybė, jog vaikai yra įvaikinti, o apie įvaikinimo faktą su jaunesniais vaikais nebuvo pasikalbėta, Tarnybos vertinimu, laikytina reikšminga, kuriant atvirą, pasitikėjimu grįstą tėvų ir vaikų tarpusavio ryšį). Ankstesni teigiami pareiškėjų GIMK vertinimai nepanaikina Tarnybos pareigos reaguoti į pranešimą apie galimus vaikų teisių pažeidimus ir (ar) vertinti, kaip užtikrinamos vaikų teisės ir geriausi interesai.

Tarnyba vertina, kad atsakymas pareiškėjams atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintus reikalavimus administraciniam sprendimui, t. y. Rašte nurodytas administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas, data, registracijos numeris, pateiktas teisinis ir faktinis pagrindas bei kitos sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, nurodyti administracinio sprendimo motyvai, atsižvelgiant išimtinai į pareiškėjų skunde Tarnybai keliamus reikalavimus, nurodyta

apskundimo tvarka bei administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos. Tarnyba mano, kad pareiškėjams buvo pateiktas išsamus, motyvuotas, teisėtas bei teisės aktais pagrįstas atsakymas, išimtinai atsižvelgiant į skundo Tarnybai turinį, kurio naikinti nėra pagrindo.

Skundas atmestinas

Bylos medžiaga nustatyta, kad Tarnybos Skyriaus 2025 m. rugsėjo 9 d. VSV sprendimu Nr. duomenys neskelbtini (priimtu dėl M. O.), Nr. duomenys neskelbtini (priimtu dėl T. O.) ir Nr. duomenys neskelbtini (priimtu dėl V. O.) vaiko įstatyminiams atstovams nustatyti rizikos veiksniai, nurodyti Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-803 „Dėl vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) 25.3.1 (vaiko atstovai pagal įstatymą nuolat vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais ir (ar) privalomų vaiko sveikatos patikrinimų ir tai daro neigiamą įtaką vaiko augimo, auklėjimo ir (arba) ugdymo procesui, trukdo užtikrinti vaiko teises ir geriausias interesus (vaiko įstatyminiams atstovams), 25.3.9 (kiti galimi vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimai (pavyzdžiui, vaikas negali laisvai pasirinkti norimos išpažinti religijos; galimai apribojamos jo galimybės bendrauti su socialine ir kita aplinka; vaikas neapsaugomas nuo alkoholio ir (ar) narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų savo gyvenamojoje vietoje ir pan.), 25.2.1 (vaiko atstovai pagal įstatymą patiria sunkumų, dėl kurių negali užtikrinti tinkamo vaiko poreikių patenkinimo, tačiau suvokia situaciją, yra atviri pagalbai, pagal galimybes stengiasi keisti situaciją) papunkčiuose. Nustatytas apsaugos veiksnys, nurodytas Aprašo 28.4 (kiti objektyvūs apsaugos veiksniai, kurie sumažina arba gali sumažinti nustatytų rizikos veiksnių įtaką vaiko saugumui) papunktyje. Nustatyta būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį (8 punktą). Nustatytas vaiko teisių pažeidimas pagal VTAPI 13 straipsnį. Vaikų tėvams rekomenduota lankyti pozityvios tėvystės kursus, siekiant gilinti žinias apie vaiko amžių ir brandą atitinkančius poreikius, lankyti psichologo konsultacijas, siekiant stiprinti emocinę būseną. Bendrauti ir bendradarbiauti su ugdymo įstaigos specialistais (10.2 papunktis). Inicijuotas atvejo vadybos procesas.

Tarnybos Skyrius 2025 m. lapkričio 21 d. Nr. 1SD-15421 „Dėl Jūsų pasikreipimo“ informavo pareiškėjus, kad gavo pareiškėjų pastebėjimus, kuriais prašoma Tarnybos atstovės pakomentuoti situaciją dėl žemiau išvardintų netikslumų tarp atliktų vaikų vertinimo ataskaitų. Vertinime yra pažymėta, kad dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino, tačiau tekste parašyta, kad „išklausan vaiko nuomonę, šios išvardintos aplinkybės nepasitvirtino“. Pagalbos plano sudarymo posėdžio metu protokole taip pat užfiksuota, kad „pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino“. Prašoma patikslinimo įvardinant, kodėl pažymėta „dalis <...> nepasitvirtino“ ir kurios skunde išvardintos aplinkybės pasitvirtino. Skyrius informavo, kad atliekant vaiko situacijos vertinimą, ir nagrinėjant gautą pranešimą, pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino. Vertinant vaikų situacijose padaryta korektūros klaida ir tekste pažymėta, jog dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino. Atvejo vadybos posėdžio protokole buvo išsakoma jog „pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino. Vaiko teisių pažeidimai nėra nustatyti“. Pažymima, jog vaiko teisių pažeidimai nenustatyti būtent dėl pranešime nurodytų aplinkybių. Vertinant vaiko situaciją yra vertinamas ne tik gautas pranešimas apie galimus vaiko teisių pažeidimus, bet visa vaiko situacija ir gauta informacija, ir įvertinus visą Skyriuje turimą informaciją buvo nustatytas vaiko teisių pažeidimas pagal VTAPI 13 straipsnį. Vaiko teisė į tinkamas gyvenamąsias sąlygas apima ne tik materialinius aspektus (tokius kaip saugi ir higienos normų atitinkanti gyvenamoji aplinka, pakankami išteklių būtiniausiems poreikiams tenkinti), bet ir esminius emocinius bei psichologinius vaiko raidai reikalingus elementus. Šie elementai apima vaiko saugumo jausmą, emocinį stabilumą, palaikančius ir pagarbius santykius su jį prižiūrinčiais asmenimis, taip pat aplinką, skatinančią visapusišką jo vystymąsi. Esant ribotam laikui ir trūkstant emociškai turiningos veiklos, kyla pagrįstas pavojus, jog nėra formuojamas saugus prierašumas ir tvirtas tėvų ir vaikų ryšys, taip pat vaiko tėvams galimai kyla sunkumų, pasirenkant tinkamus vaiko drausminimo būdus. Pareiškėjų atveju, vertinant vaikų situacijas, buvo nustatyta būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį.

Pareiškėjai 2025 m. lapkričio 24 d. skundu kreipėsi į Tarnybos direktorę, prašė peržiūrėti atvejo vadybos taikymo pagrįstumą, nutraukti procesą ir panaikinti įrašus, kurie neatitinka faktinių aplinkybių. Nurodė, kad yra netikslumų VSV Sprendimuose. Juose nurodyta, kad „dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino“, „išklausančios vaiko nuomonės, šios išvardintos aplinkybės nepasitvirtino“, tačiau nustatyti vaiko teisių pažeidimai pagal VTAPI 13 straipsnį. Skyrius patvirtino, kad pranešimo aplinkybės yra nepasitvirtinusios. Pagalbos plano sudarymo posėdžio protokole nurodoma, kad „vaiko teisių pažeidimai nėra nustatyti“, nepateikiant papildomų paaiškinimų. Tokia prieštaringa informacija kelia painiavą ir leidžia daryti išvadą, kad VSV sprendimas buvo netikslus. VSV sprendimo 28.4 papunktyje nurodyta, kad „<... vaiko gyvenamoji aplinka yra saugi, tvarkinga ir pilnai atitinka jo amžiaus bei raidos poreikius. Vaikui užtikrintos būtinausios priemonės normaliam fiziniam, socialiniam ir emociniam vystymuisi ...>“. Šios formuluotės viena kita prieštarauja – jei emociniai ir psichologiniai poreikiai būtų neužtikrinti, VSV negalėtų būti konstatuojama, kad aplinka pilnai atitinka vaiko raidos poreikius. Teiginys apie galimą pažeidimą remiasi interpretacijomis, o ne faktiniais duomenimis. „Tėvų užimtumas“, „galimai mažai laiko“ ir „emocinio ryšio rizika“ gali būti vertinami kaip rizikos veiksniai, bet ne teisės aktais apibrėžtas vaiko teisių pažeidimas, todėl negali būti traktuojami ir įvardinami kaip „nustatytas pažeidimas“. Pareiškėjai dirba pilną darbo dieną, tačiau dažniausiai darbas yra nuotolinis, todėl su vaikais praleidžiama tiek laiko, kiek įmanoma. Laikas paskirstomas įvairiai, tad net ir nevykdant kažkokios konkrečios veiklos, daug laiko praleidžiama bendroje erdvėje. Skunde paaiškintas drausminių priemonių pasirinkimas, nurodant, kad berniukai yra itin aktyvūs, todėl pritūpimai ar atsispaudimai yra siūlomas alternatyvus būdas išnaudoti energiją, siekiant nukreipti juos nuo nepageidaujamo elgesio, pavyzdžiui, tarpusavio muštynių, pykčio protrūkių ar kambario niokojimo. Su laiku elgesys keičiasi, fizinio kontakto situacijų tarp vaikų mažėja, todėl šio būdo prireikia vis rečiau. Pateikiama nuomonė, kad atvejo vadybos taikymas šiuo atveju yra perteklinis ir nepagrįstas. Skyrius neturi galimybių užtikrinti didesnio laisvo laiko tėvams. Bendras atvejo vadybos tikslas – koordinuoti kompleksinę pagalbą siekiant išvengti galimų vaiko teisių pažeidimų, tačiau pareiškėjų situacijoje nėra faktinių duomenų, kurie rodytų tokio pažeidimo riziką ar būtinybę taikyti šią procedūrą. Pagalbos šeimai plane numatyti punktai labiau primena kasdienes įpareigojimus tėvams, o ne realias pagalbos priemones ir daugiausia orientuoti į materialinių ir praktinių poreikių užtikrinimą: „užtikrinti, kad vaikai turėtų visas reikiamas priemones“, „kontroliuoti namų darbų ruošos procesą“, „bendradarbiauti su ugdymo įstaiga ir atsižvelgti į teikiamas rekomendacijas“ ir pan. Šie punktai taip pat neatitinka VSV sprendimo teiginio, jog vaikas ugdymo įstaigoje turi reikiamas priemones, vaiko apranga tvarkinga. Pareiškėjai yra baigę privalomus GIMK mokymus, turi žinių apie vaikų poreikius ir rizikas, todėl geba savarankiškai užtikrinti jų fizinį ir psichologinį saugumą bei geriausias interesus. Atvejo vadybos inicijavimas šiuo atveju ne tik neturi realaus pagrindo, bet ir sudaro nepagrįstą reputacijos riziką šeimai, nes procedūra sudaro įspūdį apie problemų egzistavimą, kurių faktiškai nėra.

Tarnyba 2026 m. sausio 7 d. raštu Nr. S-49 „Dėl Jūsų 2025-11-24 skundo“ informavo pareiškėjus, kad skundo nagrinėjimo metu nustatyta, jog 2025 m. rugsėjo 1 d. Skyriuje buvo gautas anoniminis pranešimas dėl galimo nepilnamečių vaikų T. O., V. O. ir M. O. teisių pažeidimo, kuriame nurodyta, jog vaikai niekuomet nevedami į lauką, jie turi būti savo kambariuose. Kieme baseinas, tačiau vaikai jame nesimaudo, galimai tėvai neleidžia jiems maudytis baseine. Namuose visiškai tylu, vaikų visiškai negirdėti. Aplinka sukurta būtent idealiai vaikams, tačiau kieme jiems neleidžiama niekuo naudotis (sūpynėmis, pirtimi, baseinu). Atrodo, kad „viskas daroma dėl akių“. Skyrius, reaguodamas į pranešimą apie galimą vaikų teisių pažeidimą, 2025 m. rugsėjo 2 d. nuvyko į šeimos gyvenamąją vietą, kur iš klausė pareiškėjų ir vaikų nuomones, įvertino gyvenamąją aplinką. Taip pat Skyrius dėl informacijos pateikimo atskirai apie kiekvieną iš vaikų 2025 m. rugsėjo 3 d. raštu kreipėsi į Vilniaus duomenys neskelbtini progimnaziją. 2025 m. rugsėjo 8 d. gauti ugdymo įstaigos atsakymai. 2025 m. rugsėjo 9 d., įvertinus visus vaikų situacijų vertimo metu gautus duomenis, atlikti vaikų situacijos vertinimai ir priimti VSV sprendimai dėl vaikų situacijos. Visuose VSV sprendimuose buvo nustatyta, kad dalis pranešime apie galimą vaikų teisių pažeidimą nurodytų aplinkybių nepasitvirtino ir nustatyta būtinybė vertinti pagalbą vaikui ir (ar) šeimai poreikį. VSV sprendimuose taip pat konstatuotas vaiko teisių pažeidimas, numatytas VTAPI 13 straipsnyje, kurį padarė vaiko atstovai pagal įstatymą. Skundo

nagrinėjimo metu nustatyta, kad vaikų situacijų vertinimo metu vertinant, ar yra pagrindas nustatyti būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, abiem vaiko tėvams nustatytas rizikos veiksnys, numatytas Aprašo 25.3.9 papunktyje. Minėtas rizikos veiksnys pagrįstas ne faktiniais vaiko situacijos vertinimo metu gautais duomenimis, o Skyriaus specialistės, vertinusios vaiko situaciją, įžvalga, jog dėl didelio tėvų užimtumo galimai skiriama mažai laiko vaikams. Prie aptariamo rizikos veiksnio pažymėta, kad esant ribotam laikui ir trūkstant emociškai turiningos veiklos, kyla pagrįstas pavojus, jog nėra formuojamas saugus prierašumas ir tvirtas tėvų ir vaikų ryšys. Sutiktina su skundu, kad rizikos veiksnys argumentuotas ne Skyriuje turimais faktiniais duomenimis, tačiau iš vaiko situacijos vertinimo metu gautų duomenų, fiksuotų 2025 m. rugsėjo 3 d. Vaikų situacijos vertinimo duomenų anketose, bendravimo su vaikais skiltyse. Specialistai, bendravę su vaikais, pažymėjo, jog „Pokalbio metu vaikai sunkiai įvardijo, ką mėgsta veikti su tėvais, dažnai atsakydami „nežinau“. Į klausimą, ar turi laiko kartu, atsakė „nelabai“. Nors buvo paminėtos bendros veiklos, tokios kaip pagalba atliekant kiemo darbus ar kelionės per šventes, vaikai nepasidalino jokiais spontaniškais, džiugiais prisiminimais. Vienas vaikas tiesiogiai nurodė, kad anksčiau su tėvais žaisdavo, o dabar nebe. Tai rodo, kad gyvas, emociškai šiltas ryšys tarp vaikų ir tėvų nėra kuriamas arba silpnėja. Ypač didelį susirūpinimą kelia tai, jog vaikai yra įvaikinti, o su jaunesniaisiais apie tai nebuvo atvirai kalbėta. Tėvams pripažįstant, kad dėl didelio užimtumo vaikams laiko lieka tik vėlai vakare, susidaro itin rizikinga situacija. Esant ribotam laikui ir trūkstant emociškai turiningos veiklos, kyla pagrįstas pavojus, jog nėra formuojamas saugus prierašumas ir tvirtas tėvų ir vaikų ryšys, kuris yra kritiškai svarbus sėkmingai įvaikintų vaikų raidai ir emocinei gerovei“. Tarnyba vertino, kad rizikos veiksnys, atsižvelgiant į vaikų situacijų vertinimo metu gautų duomenų visumą, nustatytas pagrįstai. Šiam rizikos veiksniumi nustatytas apsaugos veiksnys, numatytas Aprašo 28.4 papunktyje, kuris motyvuotas pareiškėjų išsakyta nuomone, jog savaitgaliais, kai nedirba, šeima leidžia laiką kartu, tvarko kiemą, vyksta į bendras išvykas per gimtadienius ir atostogas. Vaikų emocinis saugumas ir prierašumo ryšys formuojasi nuolatinėje, kasdienėje sąveikoje, o ne tik epizodinėse ar savaitgalinėse veiklose. Nors bendras šeimos laikas savaitgaliais ir per šventes vertintinas kaip teigiamas veiksnys, jis nepilnai kompensuoja ribotą kasdienį emocinį kontaktą, ypač atsižvelgiant į vaikų amžių ir įvaikinimo aplinkybes. Dėl šios priežasties nustatytas apsaugos veiksnys laikytinas svarbiu, tačiau nepakankamu siekiant visiškai sumažinti nustatyto rizikos veiksnio poveikį vaikų emocinei gerovei. Vaikų situacijų vertinimo metu abiem vaiko tėvams taip pat nustatytas rizikos veiksnys, įtvirtintas Aprašo 25.2 papunktyje, kuris motyvuotas vaikų nuomone apie taikomas drausmino priemones. Vaikai įvardijo, jog viena iš bausmių už netinkamą elgesį yra pritūpimų ir atsispaudimų darymas. Papildomai T. O. VSV sprendime prie šio rizikos veiksnio argumentacijos pateikta informacija, gauta iš ugdymo įstaigos apie tai, jog T. kartais prasitarėdavo klasės vadovei, kad namuose vyresnis brolis, sesuo pravardžiuoja, menkina, kad tėvai griežti. Nors mokinys turi mokyklinių priemonių ir drabužių, vienu metu teko atkreipti dėmesį ir paraginti jį paprašyti tėvų naujų kelnų, kadangi turėtos buvo suplyšusios, labai nudėvėtos ir netinkamos dėvėti mokykloje. Apsaugos veiksnys minėtam rizikos veiksniumi nenustatytas. Tarnyba pritarė Skyriaus vertinimui, jog fiziniai pratimai, kaip drausmino priemonė, vaikams nėra tinkama. Vaikų sunkiai valdomas ar nevaldomas aktyvumas gali kilti ir po intensyvios dienos, pervargimo, psichologinės įtampos ar pan., todėl papildomas fizinis krūvis gali iškreipti sportinės veiklos teigiamą prasmę. Vaikai šią drausminimo priemonę (pritūpimų ir atsispaudimų darymą) patys įvardijo kaip bausmę, kas reiškia, kad vaikams šios bausmės taikymas nėra pozityvi priemonė energijai išlieti, o ilgainiui gali suformuoti neigiamas jų nuostatas į fizinę veiklą ar turėti kitų neigiamų pasekmių vaikų sveikos raidos vystymuisi. Tarnyba vertino, kad nustatyto Aprašo 25.2.1 papunkčio rizikos veiksnio argumentacija pateikta tinkamai, remtasi vaikų nuomone, o atsakymu pagrįstai siekiama atkreipti pareiškėjų dėmesį į taikomų drausminimo priemonių tinkamą pasirinkimą. Vertinant vaikų M. ir V. situacijas, abiem vaiko tėvams nustatytas dar vienas rizikos veiksnys, įtvirtintas Aprašo 25.3.1 papunktyje, kuris M. VSV sprendime argumentuotas tuo, kad turimais duomenimis, vaiko tėvai nedalyvavo nei viename bendrame klasės tėvų susirinkime, antroje klasėje – nedalyvavo individualiame pokalbyje. V. VSV sprendime rizikos veiksnys motyvuotas tuo, kad vaiko tėvai nuo 5 klasės iki šių mokslo metų nėra dalyvavę nei viename klasės tėvų susirinkime. Į klasės vadovę dėl vaiko pasiekimų niekada patys nesikreipė. Tėvų vakaruose, kai galima eiti pas mokytojus dalykininkus ir

aptarti ugdymą, nedalyvavo. Ugdymo įstaigos specialistai yra ne kartą skambinę vaiko motinai, dėl pamokų pateisinimo ar kitų dalykų, tačiau mama niekada nėra atsiliepusi, ar perskambinusi. Tuomet skambindavo tėčiui, jis atsiliepėdavo, atrašydavo į žinutes. Šiam rizikos veiksniai apsaugos veiksniai nenustatyti. Tarnyba nurodė, kad tėvų pareiga užtikrinti vaiko teisę į mokslą neapsiriboja vien vaiko užregistravimu į ugdymo įstaigą. Ši pareiga apima aktyvų ir nuoseklų dalyvavimą vaiko ugdymo procese, domėjimąsi vaiko mokymosi pasiekimais, lankomumu, ugdymosi metu kylančiais sunkumais, bendravimą ir bendradarbiavimą su ugdymo įstaigos specialistais bei, esant poreikiui, savalaikį pagalbos vaikui inicijavimą. Toks tėvų įsitraukimas yra būtina sąlyga užtikrinant vaiko teisę į kokybišką ugdymą ir jo geriausias interesus. Tarnyba vertino, kad Aprašo 25.3.1 papunktyje įtvirtintas rizikos veiksnys nustatytas pagrįstai, kadangi M. ir V. ugdymo įstaigų pateiktuose raštuose esanti informacija leidžia daryti išvadą, jog tėvų įsitraukimas į vaikų ugdymo procesą yra nepakankamas, rodo ir ilgalaikį bei sisteminių tėvų bendravimo bei bendradarbiavimo su ugdymo įstaiga stygių. Visų vaikų VSV sprendimuose nustatytas apsaugos veiksnys, įtvirtintas Aprašo 28.4 papunktyje. Minėtas apsaugos veiksnys grindžiamas tuo, kad vaiko gyvenamoji aplinka yra saugi, tvarkinga ir visiškai atitinka vaikų amžiaus bei raidos poreikius, o vaikams užtikrintos visos būtinos priemonės normaliam fiziniam, socialiniam ir emociniam vystymuisi. Dėl minėto apsaugos veiksnio struktūrinio išdėstymo VSV sprendimuose nėra aišku, kuriam konkrečiam ar visiems nustatytiems rizikos veiksniams mažinti šis apsaugos veiksnys yra taikomas. Kadangi apsaugos veiksnys pateiktas be aiškaus konteksto, sutiktina, kad pareiškėjams galėjo kilti abejonių dėl VSV sprendimų pagrįstumo, nustatant būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį ir konstatuojant vaiko teisių pažeidimą. Skyrius Atsakyme pareiškėjams paaiškino, jog vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas apima ne tik materialinius aspektus, bet ir emocinius bei psichologinius vaiko raidai būtinus elementus. Tarnyba papildomai pažymėjo, kad šis apsaugos veiksnys siejamas su fizinės gyvenamosios aplinkos ir materialinių poreikių užtikrinimu, tačiau savaime neeliminuoja vaikų situacijų vertinimo metu nustatytų visų rizikų, susijusių su galimai nepakankamai užtikrinamais vaikų emociniais ir psichologiniais poreikiais. Pagal anoniminiame pranešime apie galimą vaiko teisių pažeidimą nurodytas aplinkybes, jo turinį, vaiko teisių pažeidimų nenustatyta, tačiau pareiškėjų vaikų situacijos vertinimų metu, gavus papildomos informacijos ir įvertinus visų vertinimo metu surinktų duomenų visumą, buvo nustatytas vaiko teisių pažeidimas, numatytas VTAPI 13 straipsnyje – vaiko teisės į tinkamas gyvenimo sąlygas pažeidimas. Skyrius atsakyme pagrįstai paaiškino, kad nagrinėjant anoniminių pranešimų ir vertinant jame nurodytas aplinkybes, vaiko teisių pažeidimų nenustatyta būtent dėl to, jog pranešime nurodytas turinys nepasitvirtino. Vaikų situacijos vertinimas yra savarankiška procedūra, kurios metu vertinamos ne tik pranešime nurodytos aplinkybės, bet ir visa kita reikšminga informacija apie vaiko situaciją. Skyrius pareiškėjų atsiprašė už VSV sprendimuose padarytą techninio pobūdžio klaidą (t. y. VSV sprendimų 7 punkte turėjo būti pažymėta, kad visos anoniminiame pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino). Tarnyba apgailestavo, kad ši klaida galėjo sukelti pareiškėjams neaiškumą ar abejonių dėl priimtų sprendimų, tačiau pažymėjo, kad vaiko teisių pažeidimas nustatytas pagrįstai, remiantis kitais, vaiko situacijos vertinimo metu gautais ir objektyviai įvertintais duomenimis. Saugus vaikų ir tėvų ryšys yra itin svarbus jų raidai, emocinei bei fizinei gerovei, todėl nustačius ar įtarus rizikas dėl šio ryšio silpnėjimo ar nepakankamo vaiko poreikių užtikrinimo, vaiko teisių gynėjai privalo imtis teisės aktuose numatytų priemonių ir inicijuoti pagalbos teikimą šeimai. Skyrius, inicijuodamas atvejo vadybos procesą, veikė siekdamas užtikrinti geriausias vaikų interesus ir neperžengė jam teisės aktais suteiktą įgaliojimą. Kartu Tarnyba pripažino, kad kai kurių rizikos ir apsaugos veiksmų argumentavimas buvo apibendrintas ir nepakankamai detalus, todėl galėjo sukelti pagrįstų abejonių dėl sprendimų objektyvumo. Tarnyba vertino, kad pagrindo naikinti VSV sprendimus nėra, nes nustatyti Skyriaus veiklos trūkumai neturi esminės įtakos VSV sprendimų rezultatui dėl būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį bei dėl vaiko teisių pažeidimo nustatymo. Dėl atvejo vadybos inicijavimo pagrįstumo Tarnyba nurodė, kad atvejo vadyba yra organizuojama ir vykdoma šeimos ir nepilnamečių vaikų interesais. Atvejo vadyba nėra sankcija ar drausminamojo pobūdžio priemonė tėvams ir savaime nereikia šeimos netinkamo funkcionavimo ar tėvų kompetencijų nepakankamumo. Atvejo vadybos inicijavimas vertintinas kaip prevencinė, į pagalbą orientuota priemonė, taikoma siekiant laiku

identifikuoti galimus sunkumus ir, bendradarbiaujant su šeima, užkirsti kelią jų gilėjimui ateityje. Atvejo vadybos procesas šeimai buvo inicijuotas ne dėl pranešimo apie galimą vaiko teisių pažeidimą nurodytų aplinkybių, o dėl vaikų situacijos vertinimo metu nustatytų rizikos veiksnių, susijusių su tėvų ir vaikų tarpusavio ryšio stoka, netinkamų drausminimo priemonių taikymo ir nepakankamu pareiškėjų įsitraukimu į vaikų ugdymą. Tarnyba susipažino su 2025 m. spalio 1 d. Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro Pagalbos šeimai skyriaus parengtu pagalbos pareiškėjų šeimai planu ir nustatė, kad atvejo vadybos posėdžio metu pareiškėjams buvo rekomenduota priimti siūlomą pagalbą bei pagal poreikį lankyti pozityvios tėvystės mokymus. Atvejo vadybos posėdžio metu paminėta Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro Pagalbos šeimai skyriaus atvejo vadybininkės pateikta informacija apie telefoninio pokalbio su ugdymo įstaigos socialine pedagoge turinį vertinama atvejo vadybos proceso metu, kaip viena iš atvejo vadybos kontekste aptariamų aplinkybių. Tokio pobūdžio informacija nepakeičia ir nepaneigia vaikų situacijos vertinimo metu nustatytų aplinkybių, kurios buvo pagrįstos ugdymo įstaigos raštu pateiktais duomenimis. Aplinkybės, susijusios su nedalyvavimu klasės tėvų susirinkimuose, individualiuose pokalbiuose su mokytojais bei bendravimo su ugdymo įstaiga stoka ilgesnį laikotarpį, nepaneigtos kaip neobjektyvios, yra dokumentuotos, todėl negali būti paneigtos ar eliminuotos atskirais žodinio pobūdžio pasisakymais. Tarnyba pagal kompetenciją negali vertinti ne Tarnybos darbuotojo, o kitos įstaigos – Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro atvejo vadybininkės pasisakymų, tačiau neturi pagrindo abejoti ugdymo įstaigos raštu Skyriui pateikta informacija. Dėl skundo argumentų, susijusių su galimai netinkamai sudaryto pagalbos plano ar jo įvykdymo, pareiškėjai turi teisę kreiptis į socialinių paslaugų įstaigą, kuri yra atsakinga už atvejo vadybos procesą ir (ar) į atitinkamos savivaldybės administraciją. Teisės aktai nesuteikia Tarnybai teisės savo iniciatyva nutraukti pradėto atvejo vadybos proceso. Atvejo vadybos procesas užbaigiamas, kai pagalbos plano peržiūros metu atvejo vadybininkas ir kiti pagalbos plano peržiūros dalyviai, aptarę vaiko situaciją, nustato, kad šeima pajėgi savarankiškai užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus, tinkamai savarankiškai tenkinti vaiko poreikius bei kitais Atvejo vadybos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 „Dėl atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“ 63 punkte numatytais atvejais. Atvejo vadybos proceso tęstinumas vertinamas dinamiškai, atsižvelgiant į šeimos įsitraukimą, bendradarbiavimą ir pasiektus pokyčius. Tarnyba skundą pripažino nepagrįstu. Pripažino, kad kai kurių rizikos ir apsaugos veiksnių argumentavimas VSV sprendimuose buvo apibendrintas ir nepakankamai detalus, todėl galėjo sukelti pagrįstų abejonių dėl sprendimų objektyvumo. Vis dėlto Tarnyba vertino, kad šie trūkumai nėra lemiami ir neturi esminės įtakos VSV sprendimų rezultatui, t. y. išvadai dėl būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį bei dėl vaiko teisių pažeidimo nustatymo. Siekdama užtikrinti sprendimų aiškumą ir nuoseklumą ateityje, Tarnyba atkreips Skyriaus vedėjo dėmesį į būtinybę VSV sprendimuose išsamiau ir tiksliau nurodyti faktinius duomenis, kuriais grindžiami rizikos ir (ar) apsaugos veiksniai, taip pat aiškiai susieti apsaugos veiksnius su konkrečiais rizikos veiksniais. Ragino bendradarbiauti su atvejo vadybos ir vaiko teisių apsaugos specialistais, siekiant vaikų geriausių interesų užtikrinimo.

Ginčas kilo dėl Tarnybos Rašto, pateikto atsakant į pareiškėjų 2025 m. lapkričio 24 d. skundą, teisėtumo.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja VAI, VTAPI ir Aprašo nuostatos.

Vadovaujantis VAI 10 straipsnio 5 dalies reikalavimais, administraciniame sprendime, be kita ko, turi būti nurodyta administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, administracinio sprendimo motyvai (5 ir 6 punktai).

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas valstybės įsipareigojimas saugoti ir globoti vaikystę aiškintinas kartu su 39 straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyta: „Nepilnamečius vaikus gina įstatymas.“ Ši nuostata reiškia, kad nepilnamečiams vaikams turi būti garantuojama pakankama ir efektyvi jų teisių ir teisėtų interesų apsauga, taip pat, kad įstatymų leidėjas, kitos valstybės institucijos, teisės aktais reglamentuodami nepilnamečių būklę, reguliuodami kitus santykius, turi paisyti nepilnamečių vaikų teisių ir teisėtų interesų (2000 m. birželio 13 d., 2015 m. rugsėjo 22 d., 2019 m. lapkričio 8 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad iš Konstitucijos, inter alia (be kita ko) jos 38 straipsnio 2 dalies, kurioje, kaip minėta, vaikystė yra įtvirtinta kaip ypač saugoma ir puoselėjama konstitucinė vertybė, 39 straipsnio 3 dalies, pagal kurią valstybė privalo įstatymu garantuoti pakankamą ir efektyvią nepilnamečių vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, Konstitucijos preambulėje įtvirtinto atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės siekio, kykla konstitucinis vaiko interesų pirmumo imperatyvas; šis imperatyvas suponuoja valstybės pareigą užtikrinti, kad tiek priimant įstatymus ir kitus teisės aktus, tiek juos taikant ir sprendžiant kitus su vaiku susijusius klausimus būtų atsižvelgiama pirmiausia į vaiko interesus ir nebūtų sudaroma prielaidų juos pažeisti (2019 m. lapkričio 8 d., 2024 m. gegužės 20 d. nutarimai).

Tarnyba yra viena iš vaiko teisių apsaugą užtikrinančių institucijų (VTAPI 47 straipsnio 4 dalies 2 punktas). Tarnyba, įgyvendindama vaiko teisių apsaugos politiką savivaldybių teritorijose bei dalyvaudama formuojant valstybės politiką vaiko teisių apsaugos srityje, pati ar per struktūrinius padalinius, be kita ko, užtikrindama visų savivaldybių teritorijose gyvenančių vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, galimo vaiko teisių pažeidimo atveju vertina vaiko situaciją, inicijuoja atvejo nagrinėjimą, priima sprendimus dėl individualių vaiko teisių apsaugos atvejų (50 straipsnio 1 dalies 11 punktas). VTAPI 36 straipsnio 1 dalimi nustatyta, kad Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau, tačiau ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos, pradeda nagrinėti pranešimą ir susitinka su vaiku, užsitikrindamas galimybę pabendrauti su juo be apribojimų, jeigu yra poreikis, – nedalyvaujant vaiko atstovams pagal įstatymą, atsižvelgęs į vaiko amžių ir brandą išklauso vaiką jam priimtiniu būdu apie galimą jo teisių pažeidimą, pagal poreikį įvertina vaiko gyvenamąją ir (ar) socialinę aplinką bei vaiko santykius su jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą. Jeigu yra įtarimų, kad vaikas patyrė smurtą, ar jeigu vaikas turi specialiųjų poreikių, raidos ir (ar) kitokių sutrikimų, jis pagal poreikį turi būti išklaustas psichologo. Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs šioje dalyje nurodytus veiksmus, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka atlieka vaiko situacijos vertinimą. Jeigu Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs šioje dalyje nurodytus veiksmus, nenustato vaiko teisių pažeidimų ir pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei, jis priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius gali nustatyti būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį arba vaiko apsaugos poreikį (36¹ straipsnio 1 dalis). Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, ne vėliau kaip kitą darbo dieną inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka (36² straipsnis).

Vaiko, dėl kurio gautas pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą, situacijos vertinimo tvarką, rizikos ir apsaugos veiksmus, nustatomus atliekant vaiko situacijos vertinimą, būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį ar vaiko apsaugos poreikį nustatymo tvarką reglamentuoja Aprašas (1 punktas). Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikę VTAPI 36 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus, atlieka vaiko situacijos vertinimą užpildydami vaiko situacijos vertinimo dokumentus, kurių formas tvirtina Tarnybos direktorius (4 punktas). Vaiko situacijos vertinimas turi būti atliktas ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo gavimo dienos (5 punktas). Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, vertindami vaiko situaciją: surenka duomenis apie: vaiką (vaiko vardas, pavardė, vaiko asmens kodas arba gimimo data (jei vaikas neturi asmens kodo arba asmens kodas nežinomas), gyvenamosios vietos adresas) (10.1.1 papunktis); vaiko atstovus pagal įstatymą (vardai, pavardės, gimimo datos, gyvenamosios (-ųjų) vietos (-ų) adresas (-ai), kontaktiniai duomenys (ryšio numeris ir elektroninio pašto adresas), vaiko atstovų pagal įstatymą šeiminei padėtis (susituokę, nutraukę santuoką, gyvena skyriumi, nesusituokę, bet veda bendrą ūkį), kita svarbi informacija apie vaiko atstovus pagal įstatymą (vyksta skyrybų procesas, vaiko atstovas (-ai) pagal įstatymą gyvena užsienio valstybėje, vaiko tėvystė nenustatyta) (10.1.2 papunktis); vaiko situaciją aptaria su vaiko atstovais pagal įstatymą (aprašant bendravimą su vaiko atstovais pagal įstatymą nurodoma: bendravimo data, laikas, vieta, adresas, forma (gyvai, elektroninių ryšių priemonėmis), turinys (ką vaiko atstovai

pagal įstatymą papasakojo, kaip pakomentavo vaiko situaciją), specialisto pastabos (kaip vaiko atstovai pagal įstatymą reaguoja į vaiką, jo situaciją, kitos bendraujant su vaiko atstovais pagal įstatymą nustatytos aplinkybės, svarbios vertinant vaiko situaciją, o jei su vaiko atstovais pagal įstatymą nebendrauta, nurodomos nebendravimo priežastys)) (10.2.2 papunktis). Pagal poreikį įvertina vaiko gyvenamąją ir (ar) socialinę aplinką: įvertina buities ir higienos sąlygas, saugumo vaikui užtikrinimo galimybes, ugdymo įstaigos lankomumą bei vaiko santykius su ugdymo įstaigos bendruomene, užklausinę veiklą (10.3 papunktis); įvertina, ar yra pagrindas nustatyti vaiko apsaugos poreikį, t. y. ar nustatyti rizikos veiksniai, nurodyti šio aprašo 26 punkte, bei apsaugos veiksniai, nurodyti šio aprašo 28 punkte (10.4 papunktis); nenustatę vaiko apsaugos poreikio, įvertina, ar yra pagrindas nustatyti būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, t. y. ar nustatyti rizikos veiksniai, nurodyti šio aprašo 25 punkte, bei apsaugos veiksniai, nurodyti šio aprašo 28 punkte (10.5 papunktis). Atliekdami vaiko situacijos vertinimą, Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius turi teisę kreiptis žodžiu arba raštu bet kokiomis ryšio priemonėmis į kitus fizinius ar juridinius asmenis, kurie, Tarnybos arba jos įgalioto teritorinio skyriaus nuomone, gali turėti reikšmingos informacijos (apie vaiko sveikatą, elgesį ir elgesio pokyčius, savijautą, santykius su kitais vaikais ir suaugusiais, poreikius), susijusios su vaiko situacija (pavyzdžiui, į švietimo įstaigų pedagogus, sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojus, socialinius darbuotojus, dirbančius su šeima ir pan.), prašydami šią informaciją pateikti ne vėliau kaip per 2 darbo dienas (15 punktas). Vaiko atstovai pagal įstatymą su vaiko situacijos vertinimo metu priimtais sprendimais turi būti supažindinami ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo vaiko situacijos vertinimo atlikimo, įteikiant jiems užregistruoto sprendimo nuorašą (21 punktas). Vertinant būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, turi būti įvertinti: su vaiko funkcionavimu susiję rizikos veiksniai (25.1 papunktis); su socialine aplinka susiję rizikos veiksniai: vaiko atstovai pagal įstatymą patiria sunkumų, dėl kurių negali užtikrinti tinkamo vaiko poreikių patenkinimo, tačiau suvokia situaciją, yra atviri pagalbai, pagal galimybes stengiasi keisti situaciją (25.2.1 papunktis); rizikos veiksniai, susiję su vaiko atstovais pagal įstatymą: vaiko atstovai pagal įstatymą nuolat vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais ir (ar) privalomų vaiko sveikatos patikrinimų ir tai daro neigiamą įtaką vaiko augimo, auklėjimo ir (arba) ugdymo procesui, trukdo užtikrinti vaiko teises ir geriausius interesus (25.3.1 papunktis); kiti galimi vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimai (pavyzdžiui, vaikas negali laisvai pasirinkti norimos išpažinti religijos; galimai apribojamos jo galimybės bendrauti su socialine ir kita aplinka; vaikas neapsaugomas nuo alkoholio ir (ar) narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų savo gyvenamojoje vietoje ir pan.) (25.3.9 papunktis). Atliekant vaiko situacijos vertinimą ir nustatant rizikos veiksnį (-ius), taip pat turi būti nurodoma, ar yra nustatytas (-i) apsaugos veiksniai: kiti objektyvūs apsaugos veiksniai, kurie sumažina arba gali sumažinti nustatytų rizikos veiksmų įtaką vaiko saugumui (28.4 papunktis). Aprašo 25 ir 26 punktuose nurodyti rizikos veiksniai bei Aprašo 28 punkte nurodyti apsaugos veiksniai, nustatyti atliekant vaiko situacijos vertinimą, turi būti pagrįsti konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis bei argumentais (29 punktas). Tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą Tarnybos arba jos įgalioto teritorinio skyriaus atliktus veiksmus ar priimtus sprendimus, vertinant vaiko situaciją, turi teisę skųsti VAĮ, Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (44 punktas)

Iš išdėstytų teisinio reglamentavimo nuostatų matyti, kad Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, pradeda jį nagrinėti ir atlieka vaiko situacijos vertinimą, užpildydamas vaiko situacijos vertinimo dokumentus, kurių formas tvirtina Tarnybos direktorius. Atliekant vaiko situacijos vertinimą, vertinama, ar yra pagrindas nustatyto rizikos veiksnius, nurodytus Aprašo 26 punkte, bei apsaugos veiksnius, numatytus Aprašo 28 punkte.

Nagrinėjamu atveju bylos medžiaga nustatyta, kad Tarnybos Skyrius pradėjo vaiko situacijos vertinimą dėl pareiškėjų vaikų, 2025 m. rugsėjo 1 d. gavęs anoniminių skundą, kuriame nurodyta, kad galimai tėvai neleidžia vaikų į lauką, neleidžia maudytis kieme esančiame baseine, naudotis sūpynėmis, pirtimi; namuose visiškai tylu, vaikų negirdėti. Skyriaus 2025 m. rugsėjo 9 d. VSV sprendimais pareiškėjų atžvilgiu nustatyti rizikos veiksniai, nurodyti Aprašo 25.3.1, 25.3.9, 25.2.1 papunkčiuose bei apsaugos veiksnys, nurodytas Aprašo 28.4 papunktyje. VSV sprendimuose nurodyta, kad atlikus vaiko

situacijos vertinimą, dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino; nustatyta būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį bei nustatyti vaiko teisių pažeidimai, nurodyti VTAPI 13 straipsnyje.

VTAPI 13 straipsnio 1 dalimi nustatyta, kad vaiko teisę į gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniam, emociniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi, užtikrina tėvai, kiti vaiko atstovai pagal įstatymą. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos padeda tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą įgyvendinti šią teisę, kai tėvai dėl objektyvių aplinkybių negali šios teisės visiškai įgyvendinti (2 dalis).

Šiuo atveju iš VSV sprendimų matyti, kad minėti rizikos veiksniai pagrįsti Skyriaus nustatytais faktinėmis aplinkybėmis ir argumentais, jog vaiko tėvai nedalyvavo nei viename bendrame klasės tėvų susirinkime, antroje klasėje – nedalyvavo individualiame pokalbyje; vaikui dėl didelio tėvų užimtumo galimai skiriama mažai laiko. Esant ribotam laikui ir trūkstant emociškai turiningos veiklos, kyla pagrįstas pavojus, jog nėra formuojamas saugus prierašumas ir tvirtas tėvų ir vaikų ryšys; vaiko tėvai išsako, jog savaitgaliais, kai nedirba, šeima leidžia laiką kartu, tvarko kiemą, vyksta į bendras išvykas per gimtadienius ir atostogas; vaiko tėvams galimai kyla sunkumų, pasirenkant tinkamus vaiko drausminimo būdus. Vaikas išsako, jog bausmės už netinkamą elgesį yra pritūpimų ir atsispaudimų darymas (VSV sprendimas Nr. duomenys neskelbtini). Skyriuje gautas pranešimas, kuriame nurodoma, jog vaikas kartais prasitardavo klasės vadovei, kad namuose vyresnis brolis, sesuo pravardžiuoja, menkina, kad tėvai griežti. Nors mokinys turi mokyklinių priemonių ir drabužių, vienu metu teko atkreipti dėmesį ir paraginti jį paprašyti tėvų naujų kelnų, kadangi turėtosios buvo suplyšusios, labai nudėvėtos ir netinkamos dėvėti mokykloje (VSV sprendimas Nr. duomenys neskelbtini). Remiantis Skyriuje turimais duomenimis, vaiko tėvai nuo 5 klasės iki šių mokslo metų nėra dalyvavę nei viename klasės tėvų susirinkime. Į klasės vadovę dėl vaiko pasiekimų niekada patys nesikreipė. Tėvų vakaruose, kai galima eiti pas mokytojus dalykininkus ir aptarti ugdymą, nedalyvavo. Ugdymo įstaigos specialistai yra ne kartą skambinę vaiko motinai, dėl pamokų pateisinimo ar kitų su dalykų, tačiau mama niekada nėra atsiliepusi, ar perskambinusi. Tuomet skambindavo tėčiui, jis atsiliepdavo, atrašydavo į žinutes (VSV sprendimas Nr. duomenys neskelbtini). Visuose VSV sprendimuose nurodyta, kad išklausus vaikų nuomonę, anoniminiame pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino. Taip pat nurodoma, kad vaikų gyvenamoji aplinka yra saugi, tvarkinga ir pilnai atitinka jo amžiaus bei raidos poreikius. Vaikams užtikrintos visos būtinausios priemonės normaliam fiziniam, socialiniam ir emociniam vystymuisi.

Pareiškėjai skunde Komisijai nurodo, kad VSV sprendimuose nurodytos prieštaringos išvados, t. y. viena vertus, minima, kad pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino, kita vertus, konstatuojamas VTAPI 13 straipsnio pažeidimas. Pareiškėjų teigimu, šio pažeidimo konstatavimui, kaip ir rizikos veiksniams, nenustatyta faktinių aplinkybių. Be to, įvaikinimo faktas Tarnybos traktuojamas kaip papildomas rizikos veiksnys nepagrįstai ir neproporcingai, diskriminuojant ir pažeidžiant šeimos autonomiją.

Šiuo atveju bylos medžiaga patvirtina, kad Skyrius bendravo su vaikais bei tėvais, 2025 m. rugsėjo 3 d. užpildė Vaiko situacijos vertinimo duomenų anketas, kuriose užfiksavo pokalbių metu vaikų ir tėvų pateiktus paaiškinimus. Vaiko tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą duomenų anketoje, be kita ko, nurodyta, kad „Tėvai pripažino, kad su vaikais praleidžia nedaug laiko, nes daug dirba ir neturi laisvo laiko. Anot jų, po dešimties valandų darbo ir namų ruošos vaikams lieka laiko tik vakare. <...> Savaitgaliais, kai nedirba, šeima leidžia laiką kartu, pavyzdžiui, tvarko kiemą. Tėvai patvirtino, kad vyksta į bendras išvykas per atostogas ar gimtadienius“.

Komisijai į bylą taip pat pateikti Vilniaus duomenys neskelbtini progimnazijos 2025 m. rugsėjo 5 d. raštai SV-49, SV-50, SV-48, kuriuose pateikiama informacija apie vaikus, jų ugdymo pasiekimus bei tėvų domėjimąsi vaikų ugdymo procesu. Rašte apie M. O. nurodoma, kad „<... tėvai nedalyvavo nei viename bendrame klasės tėvėlių susirinkime. Pirmoje klasėje tik individualiame pokalbyje dalyvavo tėtis, antroje klasėje – nedalyvavo individualiame pokalbyje. Tėvai kartais domisi pasiekimais, kadangi pasirašo po atliktais testais ...>“. Rašte apie T. O., be kita ko, nurodoma, kad „<... Klasės vadovė pirmoje klasėje pasikvietus tėvus dėl netinkamo vaiko elgesio, abu tėvai atėjo į

pokalbį. Tėvas yra buvęs viename individualiame pokalbyje aptarti vaiko mokymosi rezultatus bei elgesį. Prieš metus mama paprašė ištrinti ją iš kontaktų ir visais klausimais kreiptis tik į vaiko tėtį. Nors mokinys turi mokyklinių priemonių ir drabužių, vienu metu teko atkreipti dėmesį ir paraginti jį paprašyti tėvų naujų kelnių, kadangi turėtosios buvo suplyšusios, labai nudėvėtos ir netinkamos dėvėti mokykloje. Nors už pratybas, edukacijas vaiko tėvai sumoka pinigų, tačiau prašant atsinešti papildomų priemonių klasės darbams, projektinėms veikloms, vaikas niekada neatsineša“. Rašte apie V. O. nurodoma, kad „Tėvai nuo 5 klasės iki šių mokslo metų nėra dalyvavę nei viename klasės tėvų susirinkime. Į klasės vadovę dėl mergaitės pasiekimų niekada patys nesikreipė. Tėvų vakaruose, kai galima eiti pas mokytojus dalykininkus ir aptarti dukros ugdymą, nedalyvavo. Klasės vadovė teigia, kad mamai yra bandžiusi skambinti ne kartą dėl pamokų pateisinimo ar kitų su mokine susijusių dalykų, tačiau mama niekada nėra atsiliepusi, ar perskambinusi. Tuomet skambindavo tėčiui, jis atsiliepdavo, atrašydavo į žinutes“.

Komisija pažymi, kad įvertinus bylos medžiagą ir Rašto turinį bei jame pateiktus argumentus, matyti, kad Tarnybai pateiktame pranešime nurodytos aplinkybės nepasitvirtino. Skyriaus 2025 m. lapkričio 21 d. rašte Nr. 1SD-15421 nurodyta, kad vaikų situacijose padaryta korektūros klaida ir tekste pažymėta, jog dalis pranešime nurodytų aplinkybių nepasitvirtino, nors nepasitvirtino visos pranešime nurodytos aplinkybės. Skyrius paaiškino, kad buvo vertinamas ne tik gautas pranešimas apie galimus vaiko teisių pažeidimus, bet ir visa vaiko situacija ir gauta informacija.

Tarnyba Rašte aptarė visus pareiškėjams nustatytus rizikos veiksnius, nurodė, kad vaikų tėvams nustatytas apsaugos veiksnys, numatytas Aprašo 28.4 papunktyje, VSV sprendimuose išdėstytas struktūriškai netinkamai, be aiškaus konteksto, tačiau siejamas su fizinės gyvenamosios aplinkos ir materialinių poreikių užtikrinimu, todėl pats savaimė neeliminuoja vaikų situacijų vertinimo metu nustatytų visų rizikų, susijusių su galimai nepakankamai užtikrinamais vaikų emociniais ir psichologiniais poreikiais. Tarnyba Rašte pažymėjo, jog rizikos veiksnys, numatytas Aprašo 25.3.9 papunktyje, argumentuotas ne Skyriuje turimais faktiniais duomenimis, tačiau iš vaiko situacijos vertinimo metu gautų duomenų, fiksuotų 2025 m. rugsėjo d. Vaikų situacijos vertinimo duomenų anketose (Nr. duomenys neskelbtini, duomenys neskelbtini, duomenys neskelbtini), todėl vertino, kad šis rizikos veiksnys nustatytas pagrįstai. Pasisakydama dėl rizikos veiksnio, numatyto Aprašo 25.2.1 papunktyje, Tarnyba nurodė, kad vaikai pritūpimų ir atsispaudimų drausminimo priemonę patys įvardijo kaip bausmę, kas reiškia, kad vaikams tai nėra pozityvi priemonė energijai išlieti. Pripažino, kad šio rizikos veiksnio argumentacija pateikta tinkamai, remiantis vaikų nuomone. Rizikos veiksnio, įtvirtinto Aprašo 25.3.1 papunktyje nustatymas grindžiamas vaikų ugdymo įstaigos pateikta informacija, todėl Tarnyba laikė, kad šis rizikos veiksnys nustatytas pagrįstai.

Komisijos vertinimu, bylos medžiaga patvirtina, kad VTAPI 13 straipsnio pažeidimas nustatytas vadovaujantis vaikų situacijos vertinimo metu gautų duomenų visuma. Netikslus informacijos apie prašymo aplinkybių nepasitvirtinimą nurodymas VSV sprendimuose nesuderinamas su geru administravimu, tačiau vien šio netikslumo buvimas nesudaro pagrindo išvadai, kad Tarnybos Raštas neteisėtas ir nepagrįstas.

Dėl pareiškėjų skundo argumento, jog įvaikinimo faktas traktuojamas kaip rizikos veiksnys ir diskriminuoja pareiškėjus, pasakytina, kad teisės aktai aiškiai apibrėžia, kokius veiksmus turi atlikti ir kokius rizikos veiksnius įvertinti Tarnybos specialistai, nagrinėdami gautą pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą bei atlikdami vaiko situacijos vertinimą. Pažymėtina, kad baigtinis rizikos veiksnių sąrašas nurodytas Aprašo 25 ir 26 punktuose. Aplinkybė, kad pareiškėjai yra įsivaikinę vaikus, Tarnybos Rašte kaip rizikos veiksnys neįvardinta. Tarnybos Skyriaus Vaiko situacijos vertinimo duomenų anketose nurodyta, kad „...ypač didelį susirūpinimą kelia tai, jog vaikai yra įvaikinti, o su jaunesniaisiais apie tai nebuvo atvirai kalbėta ...>“, tačiau pareiškėjai savo skunde Tarnybai argumentų dėl jų galimai diskriminacinio traktavimo nenurodė. Tarnybos Skyriaus veiksmai ir sprendimai nėra nagrinėjamos bylos dalykas, todėl dėl šių argumentų Komisija plačiau nepasisako.

Pareiškėjai skunde taip pat nurodo, kad atvejo vadybos procesas inicijuotas nesant nustatyto kompleksinės pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikio, o situacija, kuomet Tarnyba inicijavo procesą, už kurio tęstinumą ir pasekmes atsakomybę perkelia kitoms institucijoms, neatitinka administracinės teisės principų.

Aprašo 31 punktu nustatyta, kad Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatę būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, nedelsdami, ne vėliau nei kitą darbo dieną nuo būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį nustatymo dienos, inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą Atvejo vadybos tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Vadovaujantis VTAPI 37 straipsnio 1 dalimi, atvejo vadybos tikslas – rasti geriausią problemos sprendimo būdą ir suteikti šeimai tokią pagalbą, kuri ne tik padėtų išspręsti vaiko ir šeimos problemas, bet ir sudarytų sąlygas šeimai pačiai siekti reikiamų pokyčių, užtikrinančių vaiko fizinį ar psichinį saugumą ir jo interesus. Atvejo vadybininkas paskiriamas paaiškėjęs, kad pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą yra pagrįstas, ir nustačius būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį arba nustačius vaiko apsaugos poreikį. Atvejo vadybos procesas gali būti inicijuotas ir vaiko tėvų ar pagalbą vaikams ir (ar) šeimoms organizuojančių ir teikiančių įstaigų, organizacijų prašymu, vadovaujantis atvejo vadybos tvarkos aprašu. Paskirtas atvejo vadybininkas vertina pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį. Nustatęs kompleksinės pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, atvejo vadybininkas pradeda atvejo vadybos procesą. Jeigu atvejo vadybininkas nenustato kompleksinės pagalbos poreikio, atvejo vadyba nėra pradedama. Informacija apie pagalbos vaiko ir (ar) šeimai poreikio vertinimo rezultatus perduodama savivaldybės administracijai. Pradėjus atvejo vadybos procesą, su šeima dirba atvejo vadybininko sudaryta specialistų grupė, kurioje turi pareigą dalyvauti atvejo vadybininko kviečiami Tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus, sveikatos priežiūros, švietimo, socialines paslaugas toje savivaldybėje teikiančių įstaigų, atitinkamų teisėsaugos institucijų atstovai ar kitų sričių specialistai pagal vaiko ir šeimos poreikius. Taip pat gali būti kviečiami dalyvauti seniūnai, vietos bendruomenės ir nevyriausybių organizacijų atstovai. Siekiant užtikrinti geriausius vaiko interesus ir išvengti informacijos apie privatų šeimos gyvenimą paviešinimo, posėdžio dalyviams taikomi konfidencialumo reikalavimai. Konfidencialumo reikalavimai netaikomi vaiko tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, jeigu tai neprieštarauja geriausiems vaiko interesams (2 dalis).

Iš nurodytų teisės nuostatų matyti, kad Tarnybai ar jos įgaliotam skyriui nustačius būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, inicijuojama atvejo vadyba.

Bylos medžiaga patvirtina, kad VSV sprendimuose Tarnybos Skyrius nustatė būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, taigi buvo pradėtas atvejo vadybos procesas, kuris detaliam reglamentuojamas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 „Dėl Atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Atvejo vadybos tvarkos apraše.

Atvejo vadybos tvarkos aprašo 4 punktu nustatyta, kad <...>Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį ar vaiko apsaugos poreikį nustatymo dienos kreipiasi į vaiko gyvenamosios vietos savivaldybės socialinių paslaugų įstaigą ar kitą įstaigą, kuriai savivaldybės taryba suteikė įgaliojimus koordinuoti atvejo vadybos procesą ir teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje (toliau – socialinių paslaugų įstaiga), prašydamas paskirti atvejo vadybininką ir nedelsiant organizuoti pagalbos vaikui ir jo šeimai suteikimą <...>.

Savivaldybės taryba suteikia įgaliojimus vykdyti atvejo vadybos funkcijas ir koordinuoti atvejo vadybos procesus socialinių paslaugų įstaigoms. <...> (6 punktas). Socialinių paslaugų įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo Aprašo 4 punkte nurodyto prašymo gavimo dienos, paskiria atvejo vadybininką ir socialinį darbuotoją, dirbsiantį socialinį darbą su šeima, (toliau – socialinis darbuotojas darbui su šeima) ar socialinių paslaugų įstaigos socialinį pedagogą, jei jis iki tol nebuvo paskirtas, ir apie tai raštu ar elektroninių ryšių priemonėmis informuoja Tarnybą arba jos įgaliotą teritorinį skyrių bei šeimą, kuriai paskirti atvejo vadybininkas ir socialinis darbuotojas darbui su šeima ar socialinių paslaugų įstaigos socialinis

pedagogas (nurodomos atvejo vadybininko ir socialinio darbuotojo darbui su šeima ar socialinių paslaugų įstaigos socialinio pedagogo pareigos, vardai, pavardės, telefono ryšio numeriai, elektrinio pašto adresai) (7 punktą). Atvejo vadybininkas: jei šeimoje nebuvo atliktas vaiko situacijos vertinimas ir atvejo vadybininkas ir (ar) socialinis darbuotojas darbui su šeima ir (ar) socialinių paslaugų įstaigos socialinis pedagogas nėra vertinę pagalbą vaikui ir (ar) šeimai poreikio bei teikę paslaugų, atlieka pagalbą vaikui ir (arba) šeimai poreikio vertinimą, užpildydamas Aprašo 1 priede nustatytą formą (8.2 papunktis); ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo jo paskyrimo dienos organizuoja pirmą atvejo vadybos posėdį (8.3 papunktis). Atvejo vadybos procesas užbaigiamas, kai pagalbą plano peržiūros metu atvejo vadybininkas ir kiti pagalbą plano peržiūros dalyviai, aptarę vaiko situaciją, nustato, kad: šeima pajėgi savarankiškai užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus, tinkamai savarankiškai tenkinti vaiko poreikius (63.1 papunktis); pagalbą plane numatyta ir teikta pagalba nepadėjo tėvams pakeisti elgesio su vaiku, šeima nebendradarbiauja su atvejo vadybininku, nevykdo pagalbą plane numatytų įsipareigojimų, nededa pastangų, nekeičia savo elgesio, neužtikrina vaiko teisių arba jas pažeidžia ir dėl to išlieka arba kyla realūs pavojus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ir (ar) gyvybei arba pavojus, galintis sukelti reikšmingą žalą vaiko sveikatai (išskyrus atvejus, kai tėvams yra laikinai apribojama tėvų valdžia, vaikui nustatoma laikinoji globa (rūpyba) ir darbas su šeima turi būti tęsiamas) (63.2 papunktis); vaiko tėvams ar turimam vieninteliui iš tėvų neterminuotai apribojama tėvų valdžia, kai kiti vaiko atstovai pagal įstatymą atleidžiami ar nušalinami nuo globėjo (rūpintojo) pareigų arba kai teismas nusprendžia atskirti vaiką nuo tėvų (63.3 papunktis); šeima išsikėlė iš savivaldybės arba nebegyvena savivaldybėje, kurioje pradėtas atvejo vadybos procesas (63.4 papunktis); šeimoje neliko nepilnamečių vaikų, vaikas (-ai) emancipuotas (-i) ar vaiko tėvai, ar turimas vienintelis iš tėvų, ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą mirė (63.5 papunktis).

Iš bylos duomenų matyti, kad atvejo vadybos procesas pareiškėjų šeimai buvo inicijuotas dėl vaikų situacijos vertinimo metu nustatytų rizikos veiksnių, susijusių su tėvų ir vaikų tarpusavio ryšio stoka, netinkamų drausminimo priemonių taikymo ir nepakankamu tėvų įsitraukimu į vaikų ugdymą. Šios aplinkybės, kaip minėta, nustatytos vaiko situacijos vertinimo metu ir taip pat užfiksuotos Tarnybai pateiktuose ugdymo įstaigos raštuose, taigi pareiškėjų argumentai, jog atvejo vadyba pradėta nesant tam pagrindo, nelaikytini pagrįstais. Kaip matyti iš Atvejo vadybos tvarkos aprašo 63 punkto, atvejo vadybos procesą vykdo, pagalbą šeimai planą sudaro ir atvejo vadybos procesą užbaigia atvejo vadybininkas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Tarnyba pagrįstai Rašte nurodė, jog neturi teisės savo iniciatyva nutraukti pradėto atvejo vadybos proceso. Pareiškėjų skundo argumentai, jog situacija, kai Tarnyba inicijuoja atvejo vadybos procesą, tačiau už jo tęstinumo ir pasekmių atsakomybės neprisiima, iš esmės susiję su įtvirtintu galiojančiu teisiniu reguliavimu, todėl Komisija plačiau dėl jų nepasisako.

Komisija, atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, daro išvadą, kad skundžiamas Tarnybos Raštas yra teisėtas ir motyvuotas, atitinkantis VAĮ 10 straipsnio 5 dalies reikalavimus, priimtas nepažeidžiant VTAPI ir Apraše numatytų procedūrų reikalavimų, priimtas kompetentingo viešojo administravimo subjekto, jame nurodytos pagrindinės faktinės aplinkybės ir argumentai, todėl jį naikinti nėra teisinio pagrindo.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad skundo reikalavimu, kuriuo prašoma tik pripažinti tam tikrus atsakovo veiksmus neteisėtais, yra nesiekama išspręsti ginčą ir tokio reikalavimo patenkinimas nereikštų pažeistų teisių ar teisėtų interesų apgynimo. Teismas gali nagrinėti tik tokias bylas, kuriose siekiama realiai apginti pažeistas teises ar teisėtus interesus, padarant konkretų poveikį atitinkamiems materialiniams teisiniams santykiams (panaikinant aktą, įpareigojant atsakovą atlikti tam tikrus veiksmus, priteisiant žalos atlyginimą ar pan.) (žr., pvz., 2010 m. rugsėjo 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS442-484/2010, 2020 m. spalio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eR-110-525/2020, 2025 m. rugsėjo 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-719-1047/2025). Komisija nėra viešojo administravimo institucija ir neatlieka viešojo administravimo funkcijų, taip pat neatkuria pažeistų teisių ar interesų ir nepriima konstatuojamojo pobūdžio sprendimų. Tik nustačiusi atitinkamo pareiškėjo teisių pažeidimą, Komisija priima

sprendimus dėl pareiškėjo pažeistų teisių gynimo, panaikindama administracinį sprendimą ir (ar) įpareigodama viešojo administravimo subjektą pašalinti pažeidimus, atlikti nurodytus veiksmus. Nagrinėjamu atveju Komisijai nusprendus, kad Tarnybos Raštas yra teisėtas, neatsiranda pagrindas tenkinti pareiškėjų išvestinį reikalavimą, susijusį su Tarnybos įpareigojimu netaikyti pareiškėjų šeimai su VSV sprendimais susijusių procedūrų ir pasekmių. Taip pat Komisija neturi pagrindo tenkinti pareiškėjų išvestinių reikalavimų dėl įpareigojimo Tarnybą per Komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą, panaikinti su pareiškėjų šeima susijusius įrašus, atsiradusius dėl VSV sprendimų, informuoti visas susijusias šalis apie įrašų panaikinimą. Taigi pareiškėjų skundas atmestinas dėl visų skundo reikalavimų.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjų K. O. ir J. O. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Vytautas Kurpuvesas

Inga Morkvėnienė